Eiropas Savienības
Oficiālais Vēstnesis

LV
L sērija

2025/2043

13.10.2025.

KOMISIJAS ĪSTENOŠANAS REGULA (ES) 2025/2043

(2025. gada 10. oktobris)

par to, kāda struktūra, tehniskie aspekti un iesniegšanas procedūra jāievēro, saskaņā ar Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) 2018/841 iesniedzot pierādījumus par klimata pārmaiņu ietekmi un paliekošu pagātnes seku ietekmi uz organiskajām augsnēm

(Dokuments attiecas uz EEZ)

EIROPAS KOMISIJA,

ņemot vērā Līgumu par Eiropas Savienības darbību,

ņemot vērā Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) 2018/841 (2018. gada 30. maijs) par zemes izmantošanā, zemes izmantošanas maiņā un mežsaimniecībā radušos siltumnīcefekta gāzu emisiju un piesaistes iekļaušanu klimata un enerģētikas politikas satvarā laikposmam līdz 2030. gadam un ar ko groza Regulu (ES) Nr. 525/2013 un Lēmumu Nr. 529/2013/ES ([1]), jo īpaši tās 13.b panta 10. punktu,

tā kā:

(1) Regula (ES) 2018/841 dalībvalstīm nodrošina piekļuvi kompensācijai par noteiktu emisiju pārsniegumu un piesaistījumu samazināšanos. Saskaņā ar minēto regulu šādām emisijām un piesaistījumiem jābūt saistāmiem vai nu ar klimata pārmaiņu ilgtermiņa ietekmi, kas izraisa emisiju pārsniegumu, vai ar piesaistītāju sarukšanu, kas ir ārpus dalībvalstu kontroles un nav kvalificējama kā dabiski traucējumi, vai ar pagātnes apsaimniekošanas prakšu paliekošo seku ietekmi dalībvalstīs, kuru apsaimniekotajā zemes platībā ir ārkārtīgi augsts organisko augšņu īpatsvars.

(2) Saskaņā ar Regulas (ES) 2018/841 13.b panta 8. punktu, nosakot, kādas platības skar klimata pārmaiņu ilgtermiņa ietekme, par vides raksturlielumu ir uzskatāma ariditāte. Tāpēc, analizējot izmaiņas attiecībā starp vajadzību pēc ūdens un ūdens pieejamību garos laika nogriežņos, ir lietderīgi izmantot ariditātes indeksu. Ar ariditāti nesaraujami saistīta ir ģeogrāfiskā biomu izplatība un apsaimniekotās zemes ražība. Tā kā galvenie ariditātes indeksa mainīgie ir nokrišņi un potenciālā evapotranspirācija un cilvēka darbības vietējā ietekme to neskar, tas ir uzticams līdzeklis, ar ko analizēt izmaiņas attiecībā starp vajadzību pēc ūdens un ūdens pieejamību garos laika nogriežņos.

(3) Platības, kuru ariditātes klase saskaņā ar ANO Konvenciju par cīņu pret pārtuksnešošanos mainījusies no humīdas vai sausas subhumīdas uz semiarīdu, arīdu vai hiperarīdu, vai platības, kuras klasificētas par semiarīdām, arīdām vai hiperarīdām un kuru attiecīgais ariditātes indekss ir samazinājies, saskaras ar ūdens trūkuma radītām grūtībām. Augošais ūdens trūkums var novest pie pārmaiņām, kam raksturīgs trūcīgāks veģetācijas segums, zems augsnes organiskā oglekļa līmenis, slikta augsnes struktūra, mazāka augsnes biodaudzveidība un straujš augsnes erozijas temps. Šīs norises samazina gan zemes oglekļa sekvestrēšanas potenciālu, gan tās klimatnoturību. Tāpēc platība, kurā notikušas šādas pārmaiņas, būtu jāuzskata par platību, kuru skar klimata pārmaiņu ilgtermiņa ietekme.

(4) Lai varētu izmantot potenciāli kvalitatīvākus datus, ko atbalsta zinātnieku aprindas, būtu dalībvalstīm, kuras nosaka, kādas platības skar klimata pārmaiņu ilgtermiņa ietekme, jāatļauj ariditātes indeksa vietā izmantot citus indeksus ar noteikumu, ka tās uzrāda saikni starp klimata pārmaiņu ilgtermiņa ietekmi un mazāku oglekļa sekvestrēšanas spēju.

(5) Zinātnieku aprindās dabas parādību biežums, kas ir vienāds ar vai pārsniedz 85. sadalījuma procentili, parasti tiek raksturots kā ārkārtīgs. Tāpēc ir lietderīgi uzskatīt, ka organisko augšņu īpatsvars dalībvalsts apsaimniekotajā zemes platībā salīdzinājumā ar Savienības vidējo rādītāju ir ārkārtīgi augsts, ja tas, raugoties visu dalībvalstu griezumā, ir vienāds ar vai pārsniedz šādu īpatsvaru biežuma sadalījuma 85. procentili.

([1]) OV L 156, 19.6.2018., 1. lpp., ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2018/841/oj.

(6) Pagātnes apsaimniekošanas praksu paliekošo seku ietekme uz organiskām augsnēm, piemēram, kūdrāju nosusināšana vai apmežošana, var paātrināt organisko augšņu degradāciju un ilgtermiņā radīt augsnes emisijas, tā mazinot ekosistēmu noturību. Tāpēc par platībām, kuras skar paliekošas pagātnes sekas, būtu jāuzskata arī platības, uz kurām negatīvu ietekmi atstājušas šādas pagātnes apsaimniekošanas prakses.

(7) Lai neapdraudētu Regulas (ES) 2018/841 integritāti un dalībvalstu centienus sasniegt minētajā regulā noteiktos 2030. gada mērķrādītājus, dalībvalstīm, kuras vēlas izmantot minētajā regulā paredzēto papildu kompensāciju, būtu jāiesniedz pierādījumi par pasākumiem, ko tās veikušas, lai skartajās platībās uzlabotu klimatisko sniegumu gan klimata pārmaiņu mīkstināšanas, gan klimatnoturības ziņā. Šādi rīcībpolitikas pasākumi ir elastības mehānisma izmantošanas priekšnoteikums. Tāpēc klimata pārmaiņu ilgtermiņa ietekmes gadījumā attiecīgās dalībvalsts centieniem būtu jāietver ilgtspējīgas zemes apsaimniekošanas prakses un tehnoloģijas un, ja uz organiskām augsnēm paliekošu ietekmi atstājušas pagātnes apsaimniekošanas prakses, centieniem būtu jāietver gruntsūdeņu līmeņa apsaimniekošana vai pielīdzināmas apsaimniekošanas prakses, kas minimalizē paliekošo pagātnes seku negatīvo ietekmi, vienlaikus ņemot vērā skarto platību noturību.

(8) Lai sniegtu pierādījumus par emisiju pārsniegumu un piesaistījumu sarukšanu, ir lietderīgi izmantot salīdzinājumu. Lai izprastu, cik liela CO_2 ekvivalenta tonnās ir klimata pārmaiņu ilgtermiņa ietekme vai pagātnes apsaimniekošanas praksu paliekošo seku ietekme uz organiskām augsnēm, skartā platība būtu jāsalīdzina ar neskartu platību, kurai ir tādi paši galvenie raksturlielumi, piemēram, lielums, zemes izmantojums, klimats, reljefa konfigurācija un augsnes tips.

(9) Tā kā gan klimata pārmaiņu ilgtermiņa ietekme, gan pagātnes apsaimniekošanas praksu paliekošo seku ietekme uz organiskām augsnēm prasa apvērst negatīvās tendences zemesatkarīgo piesaistījumu ziņā, pierādījumus par šādiem centieniem ir lietderīgi iesniegt 2026.–2030. gada atbilstības perioda sākumā.

(10) Lai nodrošinātu saskanību ar siltumnīcefekta gāzu inventarizācijas pārskatiem, kas jāiesniedz saskaņā ar Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) 2018/1999 ([2]), datiem, ko izmanto, lai pierādītu ar emisiju pārsniegumu un piesaistījumu sarukšanu saistītās kompensācijas apmēru, būtu jāatbilst pārredzamības, precizitātes, konsekventuma, salīdzināmības un pilnīguma standartiem, ko piemēro siltumnīcefekta gāzu inventarizācijas ziņojumu izskatīšanai, kura veicama saskaņā ar minētās regulas 38. pantu.

(11) Šajā regulā paredzētie pasākumi ir saskaņā ar Klimata pārmaiņu komitejas atzinumu,

IR PIEŅĒMUSI ŠO REGULU.

1. pants

Definīcijas

Šajā regulā piemēro šādas definīcijas:

1) "ariditātes indekss" ir attiecība starp nokrišņu daudzumu un potenciālo evapotranspirāciju;

2) "ariditātes klase" ir jebkura no šīm kategorijām, kurās platības klasificē saskaņā ar ariditātes indeksu:

— 0,65 – humīda,

— 0,50–0,65 – sausa subhumīda,

— 0,20–0,50 – semiarīda,

([2]) Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2018/1999 (2018. gada 11. decembris) par enerģētikas savienības un rīcības klimata politikas jomā pārvaldību un ar ko groza Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas (EK) Nr. 663/2009 un (EK) Nr. 715/2009, Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas 94/22/EK, 98/70/EK, 2009/31/EK, 2009/73/EK, 2010/31/ES, 2012/27/ES un 2013/30/ES, Padomes Direktīvas 2009/119/EK un (ES) 2015/652 un atceļ Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) Nr. 525/2013 (OV L 328, 21.12.2018., 1. lpp., ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2018/1999/oj).

— 0,05–0,20 – arīda,

— < 0,05 – hiperarīda;

3) “organiska augsne” ir augsne, kas atbilst vai nu definīcijai, kuras pamatā ir apstiprināti valsts standarti, ko izmanto ziņošanai saskaņā ar Apvienoto Nāciju Organizācijas Vispārējo konvenciju par klimata pārmaiņām (*UNFCCC*), vai, ja šādu standartu nav, kritērijiem, kas norādīti Klimata pārmaiņu starpvaldību padomes (*IPCC*) 2006. gada vadlīnijās (4. sējuma 3. nodaļas 3.A.5. pielikums “Klimata un augsnes noklusējuma klasifikācija”).

2. pants

Pierādījumi par platībām, kuras skar klimata pārmaiņu ilgtermiņa ietekme

1. Dalībvalstis ģeogrāfiski skaidri nosaka, kādas platības skar klimata pārmaiņu ilgtermiņa ietekme.

2. Pierādījumi, kas apstiprina, kādas 1. punktā minētās platības skar klimata pārmaiņu ilgtermiņa ietekme, balstās uz ariditātes indeksu. Par platību, kuru skar klimata pārmaiņu ilgtermiņa ietekme, uzskata platību, kura no humīdu vai sausu subhumīdu platību ariditātes klases ir pārgājusi semiarīdu, arīdu vai hiperarīdu platību ariditātes klasē, vai platību, kura klasificēta par semiarīdu, arīdu vai hiperarīdu un kuras attiecīgais ariditātes indekss ir samazinājies.

3. Pienācīgi pamatotos gadījumos dalībvalstis pierādījumus par klimata pārmaiņu ilgtermiņa ietekmi var balstīt uz indeksiem, kas nav ariditātes indekss. Šie citi indeksi uzrāda saikni starp klimata pārmaiņu ilgtermiņa ietekmi un samazināto oglekļa sekvestrēšanas spēju skartajā platībā.

4. Datus, ko izmanto, lai pierādītu klimata pārmaiņu ilgtermiņa ietekmi, iegūst no oficiāliem meteoroloģiskajiem dienestiem, iestādēm vai zinātniskām struktūrām, un tie ir pieejami visā Savienībā.

5. Klimata pārmaiņu ilgtermiņa ietekmes analīzes rezultāts attiecīgās izmaiņas ariditātes klasēs uzrāda, ja salīdzina vismaz 20 secīgu gadu laikrindas laikā no vismaz 2001. gada līdz 2025. gada beigām.

6. Šā panta 2.–5. punktā minētie pierādījumi ir verificējami un ietver šādus elementus:

a) izmantotā metode, izmantotie ievaddati un 1. punktā minētās platību noteikšanas iznākums;

b) apraksts par centieniem apvērst emisiju pārsnieguma vai piesaistītāju sarukšanas tendenci saskaņā ar 1. punktu noteiktajās platībās.

3. pants

Pierādījumi par paliekošu pagātnes seku ietekmi uz organiskajām augsnēm dalībvalstīs, kurās ir ārkārtīgi augsts organisko augšņu īpatsvars

1. Sliekšņvērtība, ko izmanto, lai noteiktu ārkārtīgi augstu organisko augšņu īpatsvaru salīdzinājumā ar Savienības vidējo rādītāju, ir tāda organisko augšņu proporcija attiecībā pret kopējo katrā dalībvalstī apsaimniekoto zemes platību, kas biežuma sadalījumā atbilst 85. procentilei. Dati, pēc kuriem nosaka organisko augšņu īpatsvaru apsaimniekotajā zemes platībā, ir sniegti pielikumā.

2. Dalībvalstis, kurās saskaņā ar 1. punktu ir konstatēts ārkārtīgi augsts organisko augšņu īpatsvars, ģeogrāfiski skaidri nosaka, kādas platības skar pirms 2013. gada piekopto pagātnes apsaimniekošanas praksu paliekošo seku ietekme.

3. Šā panta 2. punktā minētie pierādījumi, kas apstiprina, kādas platības ir skartas, ir verificējami un ietver šādus elementus:

a) izmantotā metode, izmantotie ievaddati un 2. punktā minētās platību noteikšanas iznākums;

b) šā panta 2. punktā minēto pagātnes apsaimniekošanas prakšu apraksts, arī to piekopšanas laiks, kam pievienoti pierādījumi par to piekopšanu;

c) apraksts par centieniem apvērst emisiju pārsnieguma tendenci saskaņā ar 2. punktu noteiktajās platībās.

4. pants

Pierādījumi par emisiju pārsniegumu un piesaistījumu sarukšanu

1. Dalībvalstu sniegtie pierādījumi par emisiju pārsniegumu un piesaistījumu sarukšanu ir verificējami.

2. Attiecībā uz platībām, kas noteiktas saskaņā ar 2. panta 1. punktu, šā panta 1. punktā minēto pierādījumu pamatā ir starpība starp kopējām emisijām un kopējiem piesaistījumiem, kas 2026.–2030. gada periodā radušies minētajās platībās, salīdzinājumā ar kopējām emisijām un kopējiem piesaistījumiem, kas tajā pašā periodā radušies minētās dalībvalsts platībā, kas ir līdzīga klimata, augsnes tipa un zemes ziņošanas kategoriju ziņā un ar tādām pašām apsaimniekošanas praksēm, bet saskaņā ar 2. panta 1. punktu nav apzināta. Salīdzināt var arī ar to pašu platību, ja tajā piekoptas tās pašas apsaimniekošanas prakses, vēsturiskā laikposmā pēc 1990. gada, ja šajā laikā šī platība saskaņā ar 2. panta 1. punktu nebūtu uzskatāma par platību, kuru skar klimata pārmaiņu ilgtermiņa ietekme.

3. Attiecībā uz platībām, kas apzinātas saskaņā ar 3. panta 2. punktu, šā panta 1. punktā minēto pierādījumu pamatā ir starpība starp kopējām emisijām un kopējiem piesaistījumiem, kas 2026.–2030. gada periodā radušies minētajās platībās, salīdzinājumā ar kopējām emisijām un kopējiem piesaistījumiem, kas tajā pašā periodā radušies minētās dalībvalsts platībā, kura ir līdzīga klimata, augsnes tipa un zemes ziņošanas kategoriju ziņā, bet saskaņā ar 3. panta 2. punktu nav uzskatāma par skartu.

5. pants

Pierādījumu iesniegšanas process

1. Dalībvalstis, kas plāno izmantot kompensāciju par emisiju pārsniegumu vai piesaistījumu sarukšanu, iesniedz Komisijai attiecīgu pieprasījumu līdz 2026. gada 30. novembrim. Pieprasījumā iekļauj attiecīgi 2. vai 3. pantā noteiktos pierādījumus.

2. Komisija attiecīgās dalībvalstis par pieprasījuma verifikācijas iznākumu informē ne vēlāk kā trīs mēnešus pēc pilnīga pieprasījuma saņemšanas.

3. Pēc 2. punktā minētās verifikācijas iznākuma un ne vēlāk kā 2032. gada 15. janvārī attiecīgā dalībvalsts Komisijai iesniedz 4. pantā noteiktos pierādījumus, arī izmantoto metožu aprakstu.

4. Līdz 2027. gada 31. maijam un pēc tam ik gadu attiecīgā dalībvalsts attiecīgi 2. panta 6. punkta b) apakšpunktā vai 3. panta 3. punkta c) apakšpunktā minētos pierādījumus atjaunina, arī pierādījumus par progresu, kas panākts virzībā uz oglekļa sekvestrēšanas spējas un klimatnoturības uzlabošanu.

5. Pierādījumi, kas noteikti 2., 3. un 4. pantā, ir pārredzami, precīzi, konsekventi, salīdzināmi un pilnīgi.

6. pants

Stāšanās spēkā

Šī regula stājas spēkā divdesmitajā dienā pēc tās publicēšanas *Eiropas Savienības Oficiālajā Vēstnesī.*

Šī regula uzliek saistības kopumā un ir tieši piemērojama visās dalībvalstīs.

Briselē, 2025. gada 10. oktobrī

Komisijas vārdā –
priekšsēdētāja
Ursula VON DER LEYEN

PIELIKUMS

3. panta 1. punktā minētā dalībvalstu apsaimniekotās zemes platības organisko augšņu īpatsvara procentile

	Organiskās augsnes kopā (ha)	Apsaimniekotā zemes platība (ha)	Apsaimniekotās zemes platības organisko augšņu īpatsvaru biežuma sadalījuma procentile
Austrija	35 193	8 387 000	62
Beļģija	2 720	3 068 918	42
Bulgārija	3 201	11 100 190	23
Horvātija	2 685	5 659 400	27
Kipra	0	601 818	0
Čehija	20 816	7 886 922	58
Dānija	163 353	4 196 384	65
Igaunija	713 246	4 141 134	88
Somija	12 725 643	27 580 372	100
Francija	87 735	63 858 640	50
Vācija	1 730 444	35 790 117	73
Grieķija	6 665	10 989 138	35
Ungārija	8 224	8 990 089	46
Īrija	2 022 529	6 985 006	92
Itālija	24 285	30 133 601	38
Latvija	888 752	6 095 484	85
Lietuva	538 448	6 287 720	77
Luksemburga	0	258 600	0
Malta	0	22 778	0
Nīderlande	387 405	4 154 194	81
Polija	1 362 674	31 393 136	69
Portugāle	0	9 221 763	0
Rumānija	13 197	22 819 121	31
Slovākija	0	4 809 520	0
Slovēnija	4 227	2 027 300	54
Spānija	3	50 622 199	19
Zviedrija	11 682 346	37 726 543	96